

นวัตกรรมการบริหารการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ*

EDUCATIONAL ADMINISTRATION INNOVATIONS IN THAILAND AND ABROAD

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร), อุดลย์ คนแรง, เซน นคร
Phraudomsitthinayok (Kumphol Kunungkaro), Adul Konreang, Chen Nakorn
วัดบางอ้อยช้าง นนทบุรี
Bang Oi Chang Temple, Nonthaburi
Corresponding Author E-mail: opal_1982@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดและแนวปฏิบัติด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษาในประเทศไทย ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น โดยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนา การจัดการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาในแต่ละประเทศ ผลการวิเคราะห์พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มการพัฒนาพุทธนวัตกรรมที่เน้นคุณธรรม จิตศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะที่ประเทศฟินแลนด์มีนวัตกรรมที่มุ่งสร้างความไว้วางใจและอิสระของครู ภายใต้ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ ส่วนญี่ปุ่นโดดเด่นในด้านนวัตกรรมบริหารที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และการเรียนรู้ร่วมกันของครู บทความสรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จของนวัตกรรมการบริหารการศึกษาในทั้งสามประเทศอยู่ที่วิสัยทัศน์เชิงระบบ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมคุณธรรมและการเรียนรู้ พร้อมเสนอแนวทาง Hybrid Moral–Digital Leadership Model เพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทไทย

คำสำคัญ: นวัตกรรม; การบริหารการศึกษา; ประเทศไทย; ต่างประเทศ

Abstract

This academic article aimed to comparatively analyze the concepts and practices of educational administration innovations in Thailand, Finland, and Japan. The study focused on approaches, management processes, and key success factors that contributed to educational innovation in each country. The findings revealed that Thailand emphasized Buddhist-based

*Received September 11, 2025; Revised November 10, 2025; Accepted November 17, 2025

innovations focusing on morality, mindfulness education, and community participation. Finland's innovations highlighted teacher autonomy and decentralized management, while Japan's innovations centered on community-based management and collaborative teacher learning through the Lesson Study approach. The comparative analysis concluded that visionary leadership, stakeholder participation, and learning-oriented organizational culture were the key success factors across systems. The article proposed a Hybrid Moral-Digital Leadership Model to enhance Thailand's educational administration toward global excellence.

Keywords: Innovation; Educational Administration; Thailand; International

บทนำ

นวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในศตวรรษที่ 21 ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมโลก (Fullan, 2016; OECD, 2018) การบริหารการศึกษาแบบดั้งเดิมที่เน้นการสั่งการจากส่วนกลางเริ่มไม่สามารถตอบสนองต่อความซับซ้อนและความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกพัฒนาแนวคิดนวัตกรรมการบริหาร (Innovative Educational Administration) เพื่อยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2021)

ในประเทศไทย การบริหารศึกษายังคงอยู่ภายใต้กรอบโครงสร้างรวมศูนย์ มีความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน และขาดความคล่องตัวในการขับเคลื่อนนโยบาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาแม้จะเน้นคุณภาพผู้เรียน แต่ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารให้เป็นนวัตกรรมได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางนวัตกรรมการบริหารการศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น ฟินแลนด์และญี่ปุ่น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน การบริหารการศึกษาจำเป็นต้องประกอบด้วยผู้บริหารที่มีศักยภาพในการที่จะบริหารการศึกษาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย ได้เกิดประสิทธิภาพให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนายั่งยืนดังนั้นการสร้างเทคโนโลยีสื่อสารและการสร้างพหุวัฒนธรรมที่สามารถนำหลักคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปส่อแทรกแก่เด็กและเยาวชนได้ เพราะในสมัยยุคปัจจุบันนี้ไม่ใช่เพียงแต่การจะสอนให้มีความรู้อย่างเดียวแต่สิ่งสำคัญ คือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนรู้จักคุณค่าของชีวิตและคุณค่าของความเป็นคนรวมถึงการรักษาศีลให้บริสุทธิ์เรียบร้อยดีงาม เพื่อเป็นเยาวชนที่ดีของ

ประเทศไทย ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมในด้านการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องอุดหนุน
โหวทางความเหลื่อมล้ำที่จะทำให้เกิดข้อต่อของสังคมในสังคมหนึ่งทำให้ประชาชนเกิด
ความน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่ได้รับความเท่าเทียมการพัฒนาการสื่อสารรวมถึงการพัฒนาในเรื่อง
ของการศึกษาจึงจะง่ายมากยิ่งขึ้นดังนั้นการศึกษาในเรื่องของพุทธนวัตกรรมที่จะพัฒนาการ
บริหารการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจึงเป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจที่ผู้เขียนได้
หยิบยกขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า การศึกษานั้นไม่มีที่สิ้นสุดและการศึกษานั้นนอกจากใหญ่
เป็นอยู่ในประเทศไทยแล้วยังมีอยู่ในต่างประเทศที่เป็นตัวอย่างเป็นกรณีศึกษาทำให้ผู้อ่าน
ได้องค์ความรู้ที่จะสามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิด
ประสิทธิภาพและเป็นแนวทางที่จะพัฒนาสร้างแนวทางการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพทำ
ให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนและสังคมประเทศไทยได้

การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของไทย

คำว่า หลักสูตร แปลมาจากภาษาอังกฤษ Curriculum ซึ่งมาจากคำในภาษาละติน
Curare แปลว่า The Course to Run ซึ่งหมายถึงเส้นทางที่จะต้องวิ่งไป (วิชัย วงษ์ใหม่,
2545) หลักสูตร หมายถึง โครงการประมวลความรู้กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัด
ให้มีการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ
พัฒนาทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาด้วยการเอาใจใส่ดูแล
อย่างดีของผู้มีส่วนรับผิดชอบทุกระดับความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลความมุ่ง
หมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ
หลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ (สมิตร์ คุณานุกร, 2548)

องค์ประกอบของหลักสูตร 7 ประการ คือ 1. จุดหมาย คือ ความประสงค์หรือ
ความต้องการทางการศึกษาและสังคม 2. หลักการ คือ ทิศทางหรือแนวทางซึ่งจะนำไปสู่
จุดหมายของหลักสูตร 3. โครงการ คือ กลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร 4. เนื้อหา
ของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่กำหนดไว้สำหรับ รายวิชา
นั้น ๆ อันจะช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ 5. สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ต่าง ๆ
ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจทักษะและทัศนคติที่ต้องการ 6. วิธีการสอบช่วยให้เกิดการ
เรียนรู้ ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น 7. การประเมินคือเมื่อสอนไปแล้วจะต้องวัด
ดูว่านักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะตามนัยของจุดประสงค์ของการเรียนรู้มาก
น้อยเพียงใดหรือไม่และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

หลักสูตร คือ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้และตระหนักสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยความ
เป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อหลักสูตร
ประกอบด้วยหลักการจุดหมายโครงสร้างแนวทางวิธีการเนื้อหาอุปกรณ์การจัดการเรียน

การสอน และการประเมินผู้เรียนโดยหลักสูตรแกนกลางกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตร คือหน่วยงาน ส่วนกลางโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ (สนิท ศรีดำแดง, 2547) คือ 1. พัฒนาหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างระดับการศึกษาและคำนึงถึงการพัฒนาคอนอย่างรอบด้านตามศักยภาพของแต่ละคน 2. ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นหลากหลายเพื่อตอบสนองความสนใจความถนัดและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามศักยภาพ 3. กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลและการจัดการเพื่อให้มีการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อ ตอบสนองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 4. การบูรณาการหลักสูตร คือ การทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่พัฒนาหรือดำเนินการด้วยวิธีบูรณาการแล้วเราเรียกว่าหลักสูตรบูรณาการ (Curriculum) มีลักษณะโดยรวม คือ 1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ 2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ 3. เป็นบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ 4. เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน และ 5. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ

สรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ปรัชญาหรือความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลตามแผนการศึกษาแห่งชาติหลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จหลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเมื่อประเทศชาติต้องการที่จะสร้างคุณลักษณะของประชาชนในชาติให้เป็นอย่างไร รัฐบาลก็สามารถที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นไปตามที่ชาติต้องการได้ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำการศึกษาตามที่มุ่งหมายสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา

ตัวอย่างกรณีศึกษาและนวัตกรรมในประเทศไทย

1. โรงเรียนสัตยาไส เป็นโรงเรียนเอกชนระดับชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใต้มูลนิธิสัตยาไสในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ตั้งอยู่ที่ตำบลลำธารายณ์ อำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรี ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ 2535 เป็นโรงเรียนประจำนักเรียนพักค้างภายในโรงเรียนยกเว้นนักเรียนชั้นอนุบาลไป-กลับรับประทานอาหารมังสวิรัตของทางโรงเรียนโดยรับเฉพาะเด็กบ้านใกล้โรงเรียนสัตยาไสวิสัยทัศน์ของโรงเรียนคือ สร้างคนดีเหนือสิ่งอื่นใด เป็นสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นด้านบูรณาการควรทำไปในการเรียนการสอนทุกรายวิชาพร้อมปลูกฝังความพอเพียงให้กับนักเรียนสามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนโดยในนักเรียนและครูโรงเรียนเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ทุกคนดูแล

ช่วยเหลือกันเป้าหมายของการศึกษา คือ ยึดหลักคุณธรรมคุณค่าความเป็นวัยรุ่น 5 ประการ คือ ความรักความเมตตาความจริงใจความประพฤติชอบความสงบและศึกษามีความเคารพ ในศาสนาวัฒนธรรมประเพณีดีงามของตนเองและผู้อื่นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเสีย โดยมีนวัตกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้ 1. การจัดการหลักสูตรบูรณาการการเรียนการสอนที่เน้นสร้างคนดีเหนือสิ่งอื่นโดยหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชาหลัก คือ 1. วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ซึ่งเปรียบเสมือนหลักสูตรแกนกลางของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นสร้างคนดีตามเป้าหมายคุณค่าความเป็นมนุษย์ 5 ประการ 2. วิชาพลังงานทดแทนซึ่งเป็นหลักสูตรนวัตกรรมของสถานศึกษาซึ่งเป็นแนวคิดและทักษะของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในปัจจุบันและพัฒนาสู่อนาคตอย่างยั่งยืน โดยมีผลงานที่โรงเรียน ครู และนักเรียนภาคภูมิใจ เช่น จักรยานปั่นไฟ เครื่องพ่นหมอกพลังงานลม ไบโอบีแกส ไบโอดีเซล บ้านอบพลังงานแสงอาทิตย์ จานพาราโบลา 3. วิชาบูรณาการ 8 กลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ โดยทุกรายวิชาและทุกกิจกรรมครูผู้สอนจะต้องบูรณาการสอดแทรก วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ในการสร้างคนดีเข้าไปด้วย 2. กระบวนการเรียนการสอนที่เรียกว่าการพัฒนาจิตด้วยสมาธิแสงสว่าง ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาจิตปัญญาด้านในด้วยการเจริญสติภาวนาเพื่อจงใจให้ผู้เรียนมีสมาธิการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในแต่ละวันอย่างมีสติโดยตั้งมั่นอยู่ในหลักคุณธรรมและจริยธรรมอยู่เสมอสามารถเข้าร่วมได้ทุกศาสนา กระบวนการ ประกอบด้วย ตอนเช้าหลังจากตื่นนอนใช้เวลาเต็มรูปแบบ 40 นาที ก่อนสอนทุกชั่วโมงทุกรายวิชา ทุกกิจกรรม และก่อนนอนเต็มรูปแบบ 40 นาที ซึ่งครูเป็นผู้นำกระบวนการทุกวัน 3. กระบวนการคัดเลือกครู ที่จะมาเป็นครูสอนในโรงเรียนมีกระบวนการ 2 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ประกาศรับสมัครทั่วไปให้ผู้สนใจสมัคร ขั้นตอนที่ 2 จัดค่ายฝึกอบรมที่โรงเรียน 3 วัน (เอาผู้สมัครทุกคนที่สมัครมาลามา กำหนดเวลา) วันแรก ปฐมนิเทศรับฟังบรรยายเกี่ยวกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน โดยหลักการก็คือครูทุกคนจะต้องบูรณาการหลักการเรียนการสอนโดยสอดแทรกหลักธรรมะเข้าไปในเนื้อหาทุกรายวิชาและทุกกิจกรรม (ผลปรากฏว่า จะมีผู้สมัครขอสละสิทธิ์ 50 %) วันที่สอง รับฟังบรรยายเกี่ยวกับว่าครูทุกคนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยต้องมีศีลธรรม ความรัก ความเมตตา อุทิศตนเสียสละตนเองเพื่อเด็ก ๆ นักเรียน โดยครูจะต้องมาพักอาศัยอยู่กับเด็กนักเรียนตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุดและทานอาหารมังสวิรัตกับนักเรียน (ผลปรากฏว่า จะมีผู้สมัครขอสละสิทธิ์ 25 %) วันที่สาม จะให้ผู้สมัครและนักเรียนได้เล่นด้วยกัน/ทำกิจกรรมด้วยกัน โดยจะสังเกตว่านักเรียนจะชอบเล่น/ทำกิจกรรมกับผู้สมัครใดอย่างมีความสุขมากที่สุดและเป็นช่วงที่ให้นักเรียนเลือกครูผู้สอนด้วยตนเอง (ผลปรากฏว่า

โรงเรียนได้บุคลากรครูที่นอกจากมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมแล้วนักเรียนยังมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วย)

2. โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา เป็นโรงเรียนเอกชนทางเลือกที่ไม่แสวงหากำไร ในสังกัดของกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อตั้งมูลนิธิลำปลายมาศวิทยา ตั้งอยู่ที่บ้านสรที่ 162 หมู่ 13 บ้านกวางงอย ตำบลโคกกราง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีอาจารย์วิเชียน ไชยบัง เป็นผู้อำนวยการ และเป็นผู้นำต้นแบบในการสร้างสรรค์ นวัตกรรมการศึกษาที่เรียกว่า จิตตศึกษา และเครือข่ายโรงเรียนนอกกะลา ซึ่งมีสมาชิกกว่า 70 โรงเรียนทั่วประเทศ โดยมีนวัตกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้ 1. แนวคิดปรัชญาของโรงเรียนที่เอาชีวิต เป็นตัวตั้งในการออกแบบและกระบวนการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากกรอบแนวคิดของระบบการศึกษากระแสหลักทั่วไปที่ยึดเอาความรู้เป็นตัวตั้งและแพ็คต้อออก โดยแยกความรู้ออกจากชีวิตจริงส่งผลให้เด็กจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่สามารถเอาชนะผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดมาตรฐานด้วยการสอบไปสู่การเรียนต่อในระดับที่สูงต่อไปได้ ทำให้เด็กอีกจำนวนหนึ่งและเป็นกลุ่มใหญ่ต้องถูกทอดทิ้ง ซึ่งแนวคิดที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้งจึงเป็นหลักการและกระบวนการเรียนรู้สำคัญที่เป็นทางเลือกและทางออกที่ยั่งยืนของผู้เรียน เด็กเยาวชนที่ตอบโจทย์ศักยภาพ และความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างหลากหลายได้อย่างมีคุณภาพ 2. ภายใต้แนวคิดปรัชญาของโรงเรียนที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้งกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นนวัตกรรมที่สำคัญอีกประการกระบวนการที่นวัตกรรมกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนลำปลายมาศวิทยา ประกอบด้วย 3 นวัตกรรม คือ 1. จิตตศึกษา เป็นนวัตกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงปัญญาภายในซึ่งเป็นความเข้าใจต่อตัวเองทั้งในมิติทางกายภาพและมิติของพลังงานขับเคลื่อนโดยเข้าใจต่อชีวิตและการมีชีวิต เข้าใจต่อโลกและจักรวาล เข้าถึงการอยู่อย่างมีเจตจำนง อยู่อย่างเป็นหนึ่งในเดียว อยู่อย่างมีความหมายทั้งต่อตนเองและสรรพสิ่ง และเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ความจริงของชีวิต ชีวิต คือ อะไร เกิดมาทำไม ดำรงอะไร จะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีความหมาย และ อยู่กับปัจจุบันอย่างปิติ ได้อย่างไร? ซึ่งกระบวนการจิตศึกษาในห้องเรียน ในความหมายของโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเสมือนกล้องมองเข้าไปในตนเอง ให้เห็นถึงปัญญาภายใน ได้แก่ การมีสติขานาญเพื่อเท่าทันอารมณ์ กำกับความเพียรให้สำเร็จ การมีจิตใหญ่เพื่อรักได้อย่างมหาศาล การเคารพคุณค่าตัวเองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างภราดรภาพ การมีความรับผิดชอบต่อตัวเองและคนอื่น 2. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning (PBL)) เป็น Active Learning ที่ความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า ทดลองและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องได้ด้วยตนเองโดยครูเป็นโค้ชให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง 3. ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community (PLC)) เป็นชุมชนการเรียนรู้

วิชาชีพที่มุ่งพัฒนาครู และเชื่อมต่อกับชุมชน ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีโดยโรงเรียน ลำปลายมาศ มีนวัตกรรมของการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทุกส่วนของ โรงเรียนให้เติบโตไปพร้อมกัน ดังนี้ คือ การประชุมครู กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงโดยผู้บริหาร (Awakening) การศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบและ ประเมินความเข้าใจและสะท้อนผล การเรียนรู้ (Inspiration) กระบวนการ PLC ในระดับโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการ เรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Knowing) จนกลายเป็นวิถีของชุมชนโรงเรียนการสร้างการเรียนรู้แบบ เข้มข้น คือ การเรียนรู้ทั้งโรงเรียนและจำนวนครูทั้งโรงเรียนต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน (Learning & Practicing) การนำมาใช้ในห้องเรียนทั้งโรงเรียนและกำกับโดยกิจกรรม PLC ของผู้บริหารสถานศึกษา (Doing) การทำเป็นวิถีโรงเรียน และมีกระบวนการ PLC อย่าง ต่อเนื่อง และการปรับเปลี่ยนหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมในห้องเรียนและ องค์กรประกอบอื่น ๆ ถูกพัฒนาและปรับสู่การเปลี่ยนทั้งโครงสร้างของโรงเรียน (พิชญาภา ยินยาว, 2565)

สรุปได้ว่า การศึกษาทางเลือกในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเน้นการศึกษาที่มุ่งเน้น วิชาชีพชีวิตคือความเป็นมนุษย์ซึ่งมีวิชาการหลักฐานของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายความเป็น มนุษย์และมีนวัตกรรมที่สร้างให้คนเป็นคนดีเคารพต่อศาสนาวัฒนธรรมประเพณีของตน และผู้อื่นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและเป็นการฝึกในภาคปฏิบัติซึ่งเป็นโรงเรียน ที่ไม่แสวงหาผลกำไรมีแนวคิดที่กระบวนการของการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด นวัตกรรมที่เกิดขึ้นก็เป็นเรื่องของจิตของการเรียนรู้ปัญหาเป็นพื้นฐานรวมถึงการเรียนรู้ วิชาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ดังนั้นการศึกษาศูนย์ใหม่จึงไม่ใช่การศึกษาที่มีแต่ในหลักสูตร เท่านั้นแต่เป็นนักศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดศักยภาพเป็นการบริหารการศึกษาที่สร้าง นวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้ให้ผู้เรียนอย่างแท้จริง

ระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์

ระบบการศึกษาฟินแลนด์จะยึดหลักที่ว่า Child - Centered หรือศูนย์กลางของ การเรียนจะอยู่ที่เด็กเป็นหลัก พวกเขาจะให้เด็ก ๆ ได้รู้สึกว่าการเรียนคือการเล่นมีความ มุ่งหวังสำคัญในการให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาต่าง ๆ อย่างเข้าใจด้วยตนเองมากกว่า การเรียนเพื่อไปใช้สอบ ความแตกต่างอย่างมากของโรงเรียนในฟินแลนด์เมื่อเทียบกับหลาย ประเทศ คือ จะไม่มีการให้คนที่มาจากหน่วยงานด้านการศึกษาเข้าไปดำเนินการตรวจสอบ ใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งไม่มีการวัดผลนักเรียนด้วยการทำข้อสอบ ด้วยพื้นฐานสำคัญที่ระบบ การศึกษาฟินแลนด์มองว่า ข้อสอบไม่ใช่ตัววัดผลการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ทุกคน ถึงกระนั้น ก็ไม่เชื่อว่าเด็กนักเรียนไม่ต้องทำการประเมินใด ๆ เพราะครูที่โรงเรียนก็จะมีแนวทาง การวัดผลอย่างเหมาะสม ให้กับเด็กแต่ละคน ครูในฟินแลนด์ทุกคนสามารถออกแบบ

หลักสูตรการเรียนของตนเองได้อย่างเต็มที่ รวมถึงแนวทางการสอนการประเมินผลนักเรียน ซึ่งตรงนี้เป็นอีกความพิเศษในการยืนยันเกี่ยวกับระบบ การศึกษาฟินแลนด์ว่า พวกเขาจะให้ความสำคัญกับคนที่อยู่ใกล้ซิดนีย์นักเรียนมากกว่าการเอาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ มาใช้งาน แต่ไม่สามารถเข้าถึงสิ่งที่เด็กทุกคนต้องการได้ระบบการศึกษาฟินแลนด์ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ประกอบด้วย 1. ช่วงก่อนเข้าเรียน Early Childhood เด็กก่อนเข้าเรียนคือวัยไม่เกิน 6 ปี จะมีการเรียนรู้ ผ่านการเล่นเน้นพัฒนาการในด้านสังคม การสร้างสุขภาพที่ดียังไม่จำเป็นต้องใส่วิชาความรู้ใด ๆ ให้ พวกเขา 2. การศึกษาภาคบังคับ Basic Education ทุกคนต้องได้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเด็กกลุ่มนี้จะอยู่ในวัย 7-16 ปี เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ดีสำหรับต่อยอดในอนาคต 3. การศึกษาอาชีวะ Upper Education อย่างไรก็ตามเด็ก ๆ ทุกคนจะมีทางเลือกหากสนใจเรียนสายวิชาชีพ โดยเน้นภาคปฏิบัติ มากกว่าทฤษฎีในห้องเรียน 4. การศึกษาระดับอุดมศึกษา Higher Education เป็นการ เรียนรู้แบบเจาะลึกถึงเรื่องที่ นักเรียนสนใจ ซึ่งการสอนยังคงเน้นไปที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เช่นเดิม ไม่เน้นทฤษฎี เพื่อให้เกิด ความเข้าใจมากที่สุด จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นสิ่งที่ ต้องยอมรับว่า ระบบการศึกษาฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับ นักเรียนอย่างมากเด็กจะมีความเก่ง ในตัวเองตามด้านที่เขาถนัด เมื่อได้ทำสิ่งที่รักผลลัพธ์ย่อม ออกมาดีตามที่คาดหวัง การบริหารการศึกษา การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองฟินแลนด์ทุกคน เป้าหมาย หลักของการจัด การศึกษา คือ การยกระดับคุณภาพและการให้โอกาสทางการศึกษาที่ เสมอภาคกัน (The Basic Education Act of 1998, Section 2) (Office of the National Education Commission, 1999) จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ เพื่อสนับสนุนพัฒนาการ ของนักเรียนให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นสมาชิกของสังคมที่รับผิดชอบอย่าง มีจรรยาบรรณ และเพื่อให้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป้าหมายของ การศึกษาก่อนประถมมุ่งปรับปรุง ชีตความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมความ มีอารยธรรม (Promote Civilization) และความเท่าเทียมกันในสังคม เตรียมเด็กเข้าสู่ ระบบการศึกษาและการพัฒนาตนเองชั่วชีวิต การบริหารการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ อยู่ภายใต้คณะรัฐบาล (Parliament Government) โดยการบริหารของกระทรวงการศึกษา และวัฒนธรรม (Ministry of Education and Culture) คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ฟินแลนด์ (National Board of Education) เรียกย่อว่า (NBE) ซึ่งจะมีหน่วยงานบริหารใน ระดับภูมิภาครองรับ เรียกว่า State Regional Organizations ใช้หลักการกระจายอำนาจ ไปยังผู้จัดการศึกษาในระดับท้องถิ่นหรือองค์กรเอกชน ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาโดยโรงเรียน หรือสถาบันที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสังกัดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ฟินแลนด์ไม่มีมาตรฐาน การศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ แต่มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นภาคบังคับ ซึ่งกำหนดโดยระดับชาติ การปฏิรูปการศึกษาตามทิศทางนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968

เพื่อเน้นการเตรียมเด็กให้สามารถแข่งขันในเศรษฐกิจฐานความรู้ตามกรอบแนวคิด Common Comprehensive Education System ได้เริ่มประกาศใช้ทั่วประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977

คุณลักษณะสำคัญของมาตรฐานการศึกษาแนวใหม่ มี 3 ประการ (Porter-Magee, 2012) คือ 1. การพัฒนาและ นำหลักสูตรแห่งชาติมาใช้ 2. มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพครู และ 3. มีการตรวจ ติดตามผลโดยส่วนกลางเพื่อทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนได้จริง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์ มี 2 ระดับ คือ หลักสูตรแกนกลางก่อน ประถมศึกษา (National Core Curriculum for Pre-Primary Education) และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Core Curriculum for Basic Education) มีจุดเด่น ดังนี้ 3.1 หลักสูตรแกนกลาง ก่อนประถมศึกษา ปัจจุบันใช้ฉบับ ค.ศ. 2004 ปรับปรุงปี ค.ศ. 2010 ให้การศึกษาก่อน ประถมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย ให้จัดแบบไม่แยกหรือแยก กลุ่มอายุก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์การศึกษาเป็นสำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนา การของเด็กให้เป็นบุคคลที่มีมนุษยธรรม (Humane Individual) และเป็นสมาชิกที่มีจริยธรรม และ รับผิดชอบต่อสังคม ให้เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 7 สาระการเรียนรู้ (Core Content Areas) ผสมผสานกัน ได้แก่ 1. ภาษาและปฏิสัมพันธ์ (Language and Interaction) 2. คณิตศาสตร์ (Mathematics) 3. จริยธรรมและศาสนา (Ethics and Religion) 4. สิ่งแวดล้อมศึกษาและธรรมชาติ ศึกษา (Environmental and Natural Studies) 5. สุขศึกษา (Health) 6. การพัฒนาร่างกาย และการเคลื่อนไหว (Physical And Motor Development) และ 7. ศิลปะ และวัฒนธรรม (Arts and Culture) และเพื่อจะ สนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมกันสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือพิการ หรือ เจ็บป่วย ได้กำหนดระบบการสนับสนุนช่วยเหลือที่มีมาตรฐานสูงบางคนจะได้เข้าเรียน ตั้งแต่ 5 ขวบ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเด็กปกติ 1 ปี การเรียนในระดับนี้เป็นแบบให้ เปรียบเหมือนการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 3.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Core Curriculum for Basic Education) ปัจจุบันใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน ค.ศ. 2004 และกำลังแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้ในปี ค.ศ. 2016 มุ่งให้มีแนวทางการ จัดการเรียนการสอนที่ดียิ่งขึ้น มีการกำหนดแนวทาง การบริหารหลักสูตรที่ชัดเจน 10 เรื่อง คือ 1. รายละเอียดต่าง ๆ ที่จะต้องปรากฏในหลักสูตร 2. จุดเริ่มต้นสำหรับการจัดการศึกษา 3. การสอนตามหลักสูตร 4. การสนับสนุนทั่วไปสำหรับการศึกษา ของนักเรียน 5. การ สอนนักเรียนที่ต้องการได้รับการสนับสนุนพิเศษ 6. การสอนกลุ่มวัฒนธรรมและกลุ่ม ภาษา ต่าง ๆ 7. วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชาแกน การบูรณาการและหัวข้อการสอน ข้ามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาแม่และภาษาประจำชาติในฐานะภาษาที่ 2 ภาษาแม่ และวรรณคดี ภาษาประจำชาติในฐานะภาษาที่ 2 ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์

สิ่งแวดล้อมศึกษาและธรรมชาติ ศึกษา ชีววิทยาและภูมิศาสตร์ฟิสิกส์และเคมี สุขศึกษา ศาสนา จริยศึกษา ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา ดนตรี ทัศนศิลป์ การฝีมือ พลศึกษา คหกรรม วิชาเลือก 8. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ 9. การประเมินผลการเรียนรู้ และ 10. ระบบหรือหลักการสอนการศึกษาพิเศษหรือวิธีสอนแบบพิเศษ ทั้งนี้ เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามระดับชั้นเรียนวิธีสอนใหม่ การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ การเรียนรู้จากการทำงาน และการประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ให้พัฒนาสมรรถนะแนวขวาง (Transversal Competences) 7 สมรรถนะ โดยให้เรียนรู้เนื้อหาจากการลงมือทำงาน การได้เรียนรู้วิธีทำงาน และการได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมขณะที่ทำงาน สมรรถนะแนวขวางที่พึงประสงค์ ได้แก่ การคิดและการเรียนเพื่อเรียนรู้ การดูแลตนเองและผู้อื่น การจัดการกิจกรรมในชีวิตประจำวันและความปลอดภัย สมรรถนะทางวัฒนธรรม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการแสดงออก ความสามารถในการอ่านออก เขียนได้หลายภาษา สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะในการดำเนินชีวิตขณะ ทำงานและความเป็นนักประกอบการ และการมีส่วนร่วมและมีอิทธิพลต่อกลุ่มการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน 3.3 จัดการเรียนรู้สหวิทยาการแบบโมดูลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้จัดการเรียนรู้แบบ โมดูลสหวิทยาการปีละอย่างน้อย 1 โมดูล โดยให้เขตพื้นที่การศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และ แนวการจัดการเรียนรู้โมดูลสหวิทยาการในหลักสูตรท้องถิ่น และให้แต่ละโรงเรียนระบุวัตถุประสงค์ เฉพาะ และเนื้อหาเฉพาะของโมดูลในแผนประจำปีของโรงเรียน (School's Annual Plans) โดยครู ทุกคนต้องร่วมมือกันวางแผนแบบข้ามรายวิชา และต้องนำโมดูลการเรียนรู้แบบสหวิทยาการไปใช้

ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ระบบการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) การศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เด็กญี่ปุ่นทุกคนต้องเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และถูกกำหนดให้ ต้องผ่านการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี คือจบมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างไรก็ตามเด็กญี่ปุ่นมากกว่า ร้อยละ 97 ศึกษาต่อจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยที่สามในสี่เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมปลาย สายสามัญ ในขณะที่หนึ่งในสี่ที่เหลือเข้าเรียนในสายอาชีพ เช่นวิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัย อาชีวศึกษา ร้อยละ 25.3 ของนักเรียนจบชั้นมัธยมปลายจะไปศึกษาต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในขณะที่อีกหลายคนเลือกที่จะไปศึกษาในวิทยาลัยระดับอนุปริญญา วิทยาลัยเทคนิค หรือวิทยาลัย อาชีวศึกษา (หลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง) การบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. 2527 ประเทศญี่ปุ่นได้ปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมองว่าผลผลิต ของการศึกษายังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นสากล ไม่ยืดหยุ่น มีการแข่งขันที่รุนแรง ในการเข้า

เรียนต่อมหาวิทยาลัยชั้นนำ การเตรียมคนเข้าสู่สังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ต้องให้รู้จักเลือกสรรข้อมูลและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีจึงมุ่งเน้นนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถปรับตัวสู่ศตวรรษที่ 21 ตามมาตรการที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิรูปการศึกษาและในปี พ.ศ. 2549 (2006) กฎหมายแม่บทการศึกษาถูกปรับปรุง แก้ไข (มาตรา 2) ให้ยึดหลักการ 5 ประการ คือ 1. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม รู้จักแสวงหาความจริง มีความรู้สึกละเอินต่าง ๆ มีจริยธรรม และมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ 2. พัฒนาความสามารถทุกด้าน ให้เห็นคุณค่าของคนแต่ละคน ปลุกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เสริมสร้าง ความเป็นตัวของตัวเองและ ความสามารถพึ่งตนเอง เสริมสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการทำงาน และความสัมพันธ์ของงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต 3. เสริมสร้างค่านิยมเรื่องความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความเสมอภาคระหว่างเพศชาย-หญิง ความเคารพและร่วมมือกัน มุ่งมั่นทำงาน และมีจิตสาธารณะเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนา สังคม 4. เสริมสร้างความรักชีวิต การเอาใจใส่ธรรมชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม 5. เสริมสร้าง ความเคารพรักประเพณีวัฒนธรรมญี่ปุ่น รักษาดีและถิ่นกำเนิดเคารพประเพณีวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ ปรารถนาสันติสุขของโลก และต้องการช่วยพัฒนาประชาคมนานาชาติ นอกจากนี้ กฎหมายแม่บทการศึกษาได้บัญญัติจุดมุ่งหมายการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นไว้ 3 ประการ คือ 1. เพื่อพัฒนาคนให้มีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรม และมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ แข็งแรงอย่างสมดุล สามารถพึ่งตนเอง และรู้จักแสวงหาสัจการแห่งตนได้ตลอดชีวิต 2. เพื่อพัฒนา พลเมืองที่เคารพและรับผิดชอบต่อหน้าที่ทางสังคม และมีจิตอาสาที่จะร่วมสร้างสรรค์สังคมและ ประเทศชาติ และ 3. เพื่อพัฒนาคนญี่ปุ่นที่มีส่วนร่วมในสังคมนานาชาติ มีความเคารพ รักประเพณี และวัฒนธรรมญี่ปุ่น เช่นเดียวกับประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ ระบบการศึกษาในปัจจุบันประกอบด้วย การศึกษาระดับประถม 6 ปีมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี 4 ปี และระดับบัณฑิตศึกษา มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ตอนต้น ระดับปฐมวัยจัดในศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล โดยการศึกษาในศูนย์ดูแลเด็กเป็นสวัสดิการทางสังคม รับเด็กตั้งแต่ 0 ถึง 6 ปี อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข ส่วน โรงเรียนอนุบาลอาจจะจัดแบบ 1 2 หรือ 3 ปี ตั้งแต่เด็กมีอายุ 3 ถึง 6 ขวบ ใช้หลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาภาคบังคับ กำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการ โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการ ด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายและ กฎกระทรวงกำหนดเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ให้ตำราเรียนฟรีทั้งเด็กในโรงเรียนของรัฐบาล และ โรงเรียนสำหรับระดับ

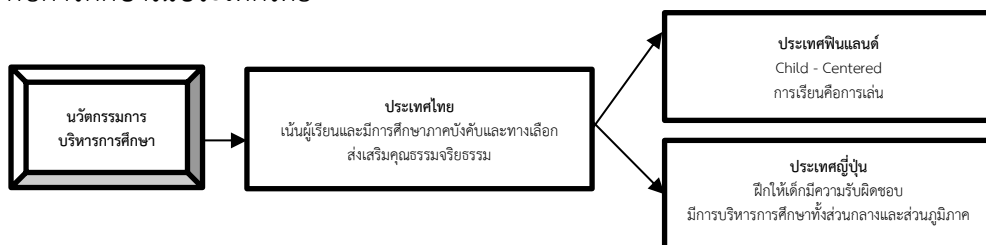

มัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็นสายสามัญ สายอาชีพ และแบบผสม (Comprehensive Courses) นอกจากนี้ มีวิทยาลัยเทคนิค มีโรงเรียนฝึกอบรมเฉพาะด้าน (Special Training Schools) และโรงเรียนเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Schools) ฝึกออาชีพหรือสอนวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับอุดมศึกษามีมหาวิทยาลัย วิทยาลัยทั่วไป วิทยาลัยเทคนิค นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาพิเศษเริ่มจากประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับ เด็กพิการ ทางสายตา ทางหู เป็นภาคบังคับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาตั้งแต่หลัง สงครามโลกครั้งที่สอง ระบบบริหารการศึกษา โครงสร้างระบบบริหาร การศึกษาของญี่ปุ่น แบ่งเป็นส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ในส่วน ท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ระดับจังหวัด (สูงกว่าเทศบาล) และระดับเทศบาล สรุปได้ดังนี้ 1. ระบบบริหารการศึกษา โดยส่วนกลาง มีกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT) รับผิดชอบ การดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อำนาจหน้าที่ที่สำคัญ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1.1 ด้านการบริหารการศึกษาโดยภาพรวม สรรวจและวางแผนส่งเสริม การศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ เชิงเทคนิคเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ 1.2 ด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนวางแผน ส่งเสริมและ ให้คำแนะนำ ปรีกษา เพื่อการประถมศึกษา และมัธยมศึกษากำหนดมาตรฐานการ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และกำหนดหลักสูตรระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (เป็นหลักสูตรแกนกลาง เรียกว่า Course of Study) อนุมัติตำราเรียน แจกตำราเรียนแบบ ให้เปล่ากับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (ภาคบังคับ) ทั้งโรงเรียน ของรัฐ และเอกชน แนะนำและนิเทศ การจัดการของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเทคนิค 1.3 ด้าน การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในระดับ ท้องถิ่น แนะนำ ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดองค์การ และ การจัดการของ การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น 1.4 ด้านการบริหารการศึกษานานาชาติการแลกเปลี่ยนการศึกษา ระหว่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ การศึกษาของเด็กญี่ปุ่นที่กลับจากต่างประเทศ การศึกษา สำหรับชาวต่างชาติในญี่ปุ่น และ 1.5 ด้านการจัดองค์การภายในของกระทรวงการศึกษา 2. ระบบบริหารการศึกษาโดยส่วน ท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 2.1 ในระดับจังหวัดมีผู้ว่า ราชการและคณะกรรมการ การศึกษาจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารการศึกษา 2.2 ระดับเทศบาลมีนายกเทศมนตรี และคณะกรรมการการศึกษาเทศบาลรับผิดชอบในแต่ละระดับมีคณะกรรมการของ ท้องถิ่นหลายคณะ (Local Assemblies) เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ประเทศญี่ปุ่นรักษามาตรฐาน การศึกษาโดยมีระบบประเมินหลายระดับ คือ 1. การ ประเมินโรงเรียน (School Evaluation) เป็นการตรวจสอบตนเองแบบ Self-Inspection

และ Self-Evaluation ของโรงเรียนเพื่อประเมินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิผลของการบริหารจัดการโรงเรียน 2. การประเมินครู (Teacher Evaluation) เป็นการประเมินความสำเร็จของครูในการจัด กิจกรรมทางการศึกษา รวมทั้งคุณสมบัติและความสามารถของครู 3. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตร สถานศึกษาและการวางแผนการเรียนการสอนประจำปี 4. การประเมินชั้นเรียน (Class Evaluation) เป็นการศึกษาระดับชั้นเรียนโดยสังเกต การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน นิยมใช้เทคนิคที่เรียกว่า การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ซึ่งในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า Jukyou Kenkyuu 5. การประเมินการแนะแนวนักเรียน (Student Guidance Evaluation) เป็นการประเมิน สภาพชีวิตนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ของการแนะแนว ข้อมูล จากการประเมินนี้ ต้องเก็บไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี 6. การประเมินสภาพการเรียนรู้และความสามารถทางวิชาการ (Evaluation Of Learning Situation And Scholastic Ability) เป็นการประเมินสภาพการเรียนรู้และความสามารถทางวิชาการ ของนักเรียน ซึ่งเมื่อประเมินแล้วจะต้องรักษาข้อมูลไว้ไม่น้อยกว่า 20 ปีการประเมินความสามารถทาง วิชาการ เพื่อตัดสินผลการเรียนมีทั้งแบบอิงเกณฑ์ การตัดเกรด การบันทึกผลกิจกรรมในช่วงเวลาการเรียนรู้ แบบบูรณาการ กิจกรรมพิเศษจริยธรรมและพฤติกรรมทั่วไป โดยประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ตาม แนวคิด Bloom's Taxonomy (พิชญาภา ยืนยาว, 2565)

สรุปเบื้องต้นว่า การศึกษาในต่างประเทศก็มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย คือ เน้นการยกระดับคุณภาพและการให้โอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกัน ผู้บริหารบริหาร การศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งในเรื่องของวิชาการและในเรื่องของการใช้ชีวิตที่ต้อง เป็นการยกระดับชีวิตไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ประเทศฟินแลนด์และประเทศญี่ปุ่นนั้น สอนให้นักเรียนเน้นในเรื่องของความรับผิดชอบไม่ มีการศึกษาในส่วนกลางได้มีการศึกษาในส่วนภูมิภาคที่ดูแลการศึกษาที่ครอบคลุมทำให้ ประเทศฟินแลนด์และประเทศญี่ปุ่นมีความเกิดคุณภาพในเรื่องของการศึกษาที่ดีเมื่อเทียบ กับการศึกษาในประเทศไทย

ภาพที่ 1 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาของไทยกับฟินแลนด์และญี่ปุ่น ใน 5 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร แผนวาทกรรมหลัก รูปแบบความมีส่วนร่วม ค่านิยมทางการศึกษา และข้อจำกัดสำคัญ ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาไทย ฟินแลนด์ และญี่ปุ่น

ประเด็นวิเคราะห์	ประเทศไทย	ฟินแลนด์	ญี่ปุ่น
โครงสร้างการบริหาร	รวมศูนย์บางส่วน	กระจายอำนาจเต็ม	ผสมผสานส่วนกลาง-ท้องถิ่น
แผนวาทกรรมหลัก	พุทธนวัตกรรมการศึกษา	Child-centered / No exam / Trust-based	Lesson Study / Moral Education
รูปแบบความมีส่วนร่วม	ผู้บริหาร-ครู-ชุมชน	ครู-ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	ครู-ผู้ปกครอง-นักเรียนร่วมพัฒนา
ค่านิยมทางการศึกษา	คุณธรรม จิตสำนึก	ความไว้วางใจ ความสุข	วินัย คุณธรรม สังคมร่วมเรียนรู้
ข้อจำกัดสำคัญ	ระบบราชการแข็งตัว	ภาระงานครูสูง	เทคโนโลยียังจำกัด

2. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ 1. ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จเพราะให้ความไว้วางใจ เป็นแกนกลางของการบริหาร ขณะที่ญี่ปุ่นให้คุณธรรมและชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อน ส่วนไทยยังยึดโครงสร้างส่วนกลาง 2. ประเทศที่มีนวัตกรรมการบริหารประสบความสำเร็จมักมีวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่ง Senge (2006) เรียกว่า ระบบที่ทุกคนเรียนรู้และปรับตัวได้ร่วมกัน 3. ความยั่งยืนของนวัตกรรมเกิดจากการมีภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership) ผสมกับการบริหารจัดการดิจิทัลที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (Fullan, 2016; OECD, 2018)

สรุป

การบริหารการศึกษาทั้งในประเทศไทยและ ในประเทศฟินแลนด์และประเทศญี่ปุ่นมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปแต่มีจุดมุ่งหมาย คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในเรื่องของความรู้ทักษะทัศนคติที่มีต่อประเทศชาติสังคมทำให้การพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพทำให้เป็นการวางรากฐานการศึกษาที่เกิดประสิทธิผล เมื่อจะพัฒนาคน ต้องพัฒนาที่การศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทำให้ประเทศไทย ฟินแลนด์และประเทศญี่ปุ่นมีศักยภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบ ความพอเพียงและการเสียสละต่อส่วนรวมนั้นเป็นสิ่งสำคัญความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่จะเป็นการเรียนการศึกษารวมถึงการทำงานจะทำให้ไม่เป็นภาระของผู้ปกครองไม่เป็นภาระต่อองค์กรหรือไม่เป็นภาระต่อสังคมทำให้การมีศักยภาพเหล่านี้ช่วยให้ประเทศชาติสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสิ่งสำคัญ คือ การสอดแทรกคุณธรรมไม่จะเป็นการมีสติหรือการ

เสียสละการพอเพียงมีวินัยการเสียสละต่อส่วนรวมเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่จะทำให้คนมีคุณค่าในตนเองและทำให้พัฒนาชาติเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพทำให้ประเทศชาติมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนด้วยการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- พิชญาภา ยืนยาว. (2565). *แนวคิดและทฤษฎีการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิชัย วงษ์ใหม่. (2545). *พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท ศรีดำแดง. (2547). *พระพุทธศาสนากับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานผลการดำเนินงาน ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง ในช่วง พ.ศ. 2552-2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมิตร คุณานุกร. (2548). *หลักสูตรการสอน*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- Fullan, M. (2016). *The New Meaning of Educational Change* (5th ed.). New York: Teachers College Press.
- OECD. (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. Paris: OECD Publishing.
- Office of the National Education Commission. (1999). *The Basic Education Act of B.E. 2542 (1999)*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Porter-Magee, K. (2012). *Preparing for Change: A National Perspective on Common Core State Standards Implementation Planning*. Washington, D.C.: Thomas B. Fordham Institute.
- Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization*. New York: Doubleday.
- UNESCO. (2021). *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. Paris: UNESCO.